

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra správního práva

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Osvojení

Předkládá: Markéta Kneislová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Václav Henych, Katedra správního práva

Plzeň 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Osvojení“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni

.....
Markéta Kneislová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, JUDr. Václavu Henychovi za vedení této bakalářské práce a čas, který mi věnoval. Ráda bych poděkovala i svému příteli za jeho podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	6
1. Osvojení	8
1.1. Základní pojmy	9
1.1.1. Osvojenec	9
1.1.2. Osvojitel	10
1.2. Institut osvojení	12
1.2.1. Historický vývoj	12
1.3. Právní úprava osvojení	13
1.3.1. Vnitrostátní právní úprava	13
1.3.2. Mezinárodní právní úprava	14
1.4. Předpoklady osvojení	15
1.4.1. Souhlas dítěte	15
1.4.2. Souhlas rodičů	16
1.4.3. Péče před osvojením	18
1.5. Druhy osvojení	19
1.5.1. Osvojení nezletilého a zletilého	19
1.5.2. Osvojené úplné a neúplné	22
1.5.3. Osvojení individuální a společné	23
1.5.4. Osvojení vnitrostátní a osvojení z ciziny či do ciziny	24
1.6. Typy osvojení	24
1.6.1. Osvojení zrušitelné	25
1.6.2. Osvojení nezrušitelné	25
2. Zápis osvojení do svazku matriční knihy	27
2.1. Matriční kniha a svazky matriční knihy	27
2.2. Zápis do matriční knihy	27

2.3. Zápis osvojení do svazku matriční knihy	28
2.4. Zápis osvojení zrušitelného osvojení do matriky	29
2.5. Zápis osvojení nezrušitelného osvojení do matriky	30
2.6. Zápis osvojení manželem matky dítěte	30
2.7. Zápis osvojení nezletilého do matriky	30
2.8. Zápis osvojení zletilého do matriky	31
2.8.1. Osvojení zletilého, které je obdobou osvojení nezletilého	31
2.8.2. Osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého	31
2.9. Nahlížení do matriky	32
3. Průběh osvojení, k němuž došlo v cizině	33
3.1. Mezinárodní osvojení	33
3.2. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí	33
3.3. Osvojení, ke kterému došlo v cizině	34
3.4. Souhlas s osvojením Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí	36
4. Vliv osvojení na státní občanství	37
4.1. Vliv osvojení na státní občanství České republiky	37
4.1.1. Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR	37
4.1.2. Nabývání českého státního občanství osvojením	37
4.1.3. Uznání osvojení na území cizího státu	38
Závěr	40
Resumé	42
Seznam zkratek	43
Prameny a zdroje	44

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala „Osvojení“. Osvojení umožňuje co nejlepší začlenění dítěte do nové rodiny a dokonalou imitaci vztahu rodiče a dítěte pro ty, kteří rodinu nemají. Při osvojení však musí splňovat osvojitelé i osvojované dítě základní principy pro osvojení. Na téma osvojení se dívám z hlediska právního aspektu. Právní úprava se v rámci společnosti neustále mění. V současnosti právní úpravu rodinného práva obsahuje hlavně zákon č. 89/2012 Sb, občanský zákoník., který nabyl účinnosti 1. ledna 2014 a zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb.

Ve své práci se tedy věnuji především nové právní úpravě osvojení obsažené v novém občanském zákoníku. Bakalářská práce je členěna do několika kapitol a podkapitol, které umožňují snazší orientaci v textu bakalářské práce.

V první kapitole se věnuji obecnému vymezení osvojení a právní úpravě osvojení. Úvodní obecné vymezení osvojení obsahuje vysvětlení základních pojmů – osvojitel a osvojenec, předpoklady pro osvojení a druhy osvojení. V oblasti právní úpravy došlo u osvojení historickým vývojem k řadě změn. Nová právní úprava občanského zákoníku ochraňuje přirozenou rodinu dítěte. Občanský zákoník přesně vymezuje podmínky souhlasu rodičů s osvojením a specifikuje nezájem rodičů o dítě, jeho součástí je i vyhlášení návratu některých právních principů, konkrétně institutu osvojení zletilého. Zmíním se zde jak o vnitrostátní právní úpravě, tak i o mezinárodní právní úpravě. Podle čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky je Česká republika vázána vyhlášenými mezinárodními smlouvami, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas. Mezinárodní smlouvy jsou součástí právní řádu České republiky.

Stěžejní část bakalářské práce tvoří zápis osvojení do svazku matriční knihy. Do matriky se zapisují všechny typy osvojení. Matrika je úřední kniha, která obsahuje písemné záznamy. Matriční knihy jsou velmi důležité, neboť poskytují základní údaje týkající se existence člověka. Člověk se pak stává genealogicky určitý. Při zápisu osvojení do svazku matriční knihy dochází ke změně dvou skutečností a to buď ke změně záznamu o rodičích nebo o změnu

příjmení. Na základě nezrušitelného osvojení je osvojovanému dítěti přiděleno nové rodné číslo. Rodné číslo je číselný identifikátor fyzické osoby¹. Ze kterého lze vyčíst datum narození a pohlaví.

Dále bakalářská práce pojednává o průběhu osvojení, k němuž došlo v cizině a vlivu osvojení na státní občanství. Osvojení z ciziny a do ciziny zajišťuje Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí, který vede evidenci vhodných dětí k mezinárodnímu osvojení a evidenci budoucích osvojitelů. Rozhodnutí o osvojení vydává vždy příslušný státní orgán, kterým je většinou soud. Rozhodnutí je vždy v rámci členských států Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení uznáváno (dále jen „Úmluva“). V České republice jsou garantována jen osvojení podle této Úmluvy. V případě osvojení, kdy stát původu dítěte není členem Úmluvy nelze zajistit nejlepší zájem dítěte a neziskovost osvojení. Podmínky pro nabytí státního občanství si určuje každý stát sám. V rámci České republiky lze tedy nabyt české státní občanství prostřednictvím osvojení.

Cílem bakalářské práce je seznámení s institutem osvojení, poskytnutí základního přehledu o průběhu zápisu osvojení do svazku matriční knihy a nahlédnutí do matričních zápisů. Závěr je věnován průběhu osvojení, k němuž došlo v cizině a vlivu osvojení na státní občanství.

---

¹ Rodné číslo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodn%C3%A9_%C4%8D%C3%ADslo

1. OSVOJENÍ

Pod pojmem osvojení neboli adopcí rozumíme „přijetí cizího dítěte za vlastní“. Osvojení je nejčastěji používaná forma náhradní rodinné péče, která představuje statusovou změnu. Osvojení podle zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (dále jen „NOZ“) chápeme především jako statusovou změnu. Jedná se o nezvratnou změnu osobního statusu, k níž dochází pravomocným rozsudkem o osvojení. Statusová změna souvisí s přeměnou poměrů mezi přirozeným rodičem, dítětem a osvojitelem, nikoliv jen s péčí o dítě. Podle právní úpravy vzniká mezi osvojitelem a osvojencem stejný vztah, jaký je mezi rodiči a dítětem, ale neexistuje zde přirozený biologický vztah. Jedná se zde o vztah nahrazující biologické rodičovství, proto nově chápeme osvojení jako formu rodičovství. Mezi osvojencem a příbuznými osvojitelů vzniká příbuzenský vztah. Osvojení můžeme chápat jako formu rodičovství, neboť osvojení umožňuje osvojovanému dítěti začlenění do nové rodiny a zajištění rodinného prostředí. Osvojovanému dítěti vzniká stabilní a harmonické prostředí pro jeho budoucí rozvoj²

V současnosti můžeme osvojit nezletilé dítě či zletilou osobu. Nezletilého lze osvojit jen tehdy, je-li osvojení v souladu s jeho zájmy. Osvojení zletilého nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Osvojení by mělo být ve prospěch osvojence a celé společnosti. Prospěch osvojení se sleduje v oblasti duševního, citového a materiálního rozvoje dítěte. Osvojení je možné uplatnit pouze na základě právního uvolnění dítěte. Právně volné dítě, je dítě tzv. osvojitelné, jehož se rodiče dobrovolně zřekli a vyjádřili souhlas s osvojením, nebo pokud po dlouhodobém nezájmu o dítě rozhodl soud.³

Osvojitelem mohou být manželé nebo jeden z manželů či jiná osoba. Osvojitelé se na základě rozhodnutí soudu o osvojení zapisují do matriky jako rodiče dítěte. Osvojenec získává při společném osvojení podle NOZ příjmení, jaké osvojitelé vybrali při uzavření manželství. V případě osvojení jedním osvojitelem získává osvojenec příjmení osvojitele. Osvojitelům vzniká rodičovská odpovědnost se

---

² HRUŠÁKOVÁ, Milana a kolektiv. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998, s. 206

³ PLECITÝ, Vladimír a kolektiv. *Základy rodinného práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 77

všemi právními následky, tzn., že osvojitelé získávají vůči osvojenci práva a povinnosti rodičů.⁴

V rámci osvojení nesmí nikdo získat zisk. Podle ustanovení § 798 NOZ je zakázán nepatřičný zisk z činností související se zprostředkováním osvojení. Toto ustanovení je v českém právním řádu novinkou. Zákaz nepatřičného zisku souvisí se závazky České republiky vůči mezinárodním smlouvám. Smyslem tohoto ustanovení je zabránit obchodu s dětmi. Jestliže má osvojitel vlastní děti, zjišťuje soud, zda není osvojení v rozporu se zájmy dětí osvojitele. Soud je pověřen zjištěním, zda jsou naplněny veškeré předpoklady pro osvojení a zkoumá schopnost osvojitelů týkající se zabezpečení dítěte. Soud rovněž poučí osvojitele a osvojence o účelu, obsahu a právních následcích osvojení.⁵

1.1. Základní pojmy

1.1.1. Osvojenec

Osvojencem neboli osvojovaným dítětem je většinou nezletilé dítě nebo zletilý jedinec, který má být osvojen. V případě osvojení zletilého nesmí být osvojení v rozporu s dobrými mravy. Vždy se musí jednat o osvojitelné neboli právně volné dítě. Mezi děti vhodné k osvojení řadíme sirotky, opuštěné děti či nechtěné děti. Osvojitelné děti rozlišuje prof. Švestka na sociální či faktické sirotky. Faktickým sirotkem je dítě osiřelé nebo dítě nalezené. Sociální sirotkem je nechtěné dítě, k jehož osvojení dali rodiče souhlas nebo jehož rodiče o něj nejeví zájem. Osvojencem může být i jedinec, který nenabyl plné svéprávnosti. Osvojencem mohou být:

- zletilé osoby, starší osmnácti let, mající plnou svéprávnost,
- zletilé osoby, starší osmnácti let s omezenou svéprávností
- nezletilé osoby, mladší osmnácti let, mající přiznanou svéprávnost
- nezletilé osoby, mladší osmnácti let, kteří, získali svéprávnost uzavřením manželství.

Pro určení nezletilosti není rozhodujícím faktorem věková hranice, ale svéprávnost. Občanský zákoník zohledňuje u osvojence jak zletilost, tak svéprávnost. Zletilosti nabývá každý občan ve věku osmnácti let. Svěprávnost a zletilost jsou rozhodujícím kritériem pro osvojitelnost. Svěprávnost může

---

⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵ PLECITÝ, Vladimír a kolektiv. *Základy rodinného práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 75

jednotlivec nabyt dvojím způsobem. První způsob nabytí plné svéprávnosti je přiznání svéprávnosti orgánem veřejné moci prostřednictvím soudního rozhodnutí. Druhým způsobem jak nabytí plnou svéprávnost je uzavření manželství, kdy nabytí plné svéprávnosti nastupuje automaticky ze zákona. Přiznání svéprávnosti či nabytí plné svéprávnosti uzavřením manželství tvoří prosté nabytí svéprávnosti a zákon nerozlišuje, jakým způsobem nezletilec svéprávnosti dosáhl. Dle ustanovení § 854 NOZ: „*Osvojit lze nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti.*”⁶ Z uvedeného tedy vyplývá, že je dítě po dosažení plné svéprávnosti stále osvojitelné. Práva nezletilého jedince, který dosáhl plné svéprávnosti, jsou chráněna v omezeném rozsahu na základě zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Plně svéprávnou osobu nelze tedy osvojit v režimu osvojení nezletilého, nýbrž v režimu osvojení zletilého.⁷

1.1.2. Osvojitel

Osvojitelem je osoba, která přijme dítě do své vlastní péče tím, že dítě osvojí. Osvojitel musí splňovat určité zákonné požadavky. Osvojitelem se může stát pouze zletilá a svéprávná osoba, která zaručuje způsobem svého života, že osvojení bude v souladu se zájmy a ku prospěchu osvojenice. Zletilosti nabývá fyzická osoba dosažením věku osmnácti let. Svéprávnost nabývá fyzická osoba postupně. Plnou svéprávnost získává fyzická osoba dosažením zletilosti, uzavřením manželství nebo přiznáním svéprávnosti. Osoba, která chce dítě osvojit, musí mít plnou svéprávnost a musí být starší osmnácti let. Osvojitel musí být bezúhonný. Zdravotní stav osvojitelů či osvojitele musí umožňovat řádnou péči o osvojené dítě. Osvojitel by neměl trpět žádnou chorobou, která by byla s rodičovskou rolí neslučitelná. Osoby mající zdravotní znevýhodnění se mohou stát osvojiteli.⁸

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku uvádí, že: „*Tělesné poškození jednoho z manželů by nikdy nemělo osvojení překážet, pokud jde o takovou indispozici, která nebrání realizaci plnohodnotného života vlastního, druhého neomezuje, a postiženému naopak dovoluje uskutečňovat byť třeba jen dílčí péči o toho, kdo ji potřebuje. ...Všechny tyto informace by měly být soustředěny*

⁶ § 854 občanský zákoník

⁷ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II : rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.800-801

⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.631-632

v evidenci žadatelů o osvojení. Tato skutečnost by ale neměla bránit soudu, aby při rozhodování o osvojení dále neplnil svou vyšetřovací povinnost.”⁹

Osvojiteli se mohou stát manželé, jeden z manželů či jiná osoba. Osvojuje-li jen jeden z manželů, jedná se o osvojení nepravé neboli neúplné. Osvojitelem se může stát i jednotlivec. V tomto případě je v matričním zápisu uveden pouze jeden rodič a údaje o druhém rodiči se vypouští. Zákon stanovuje, že mezi osvojitelem a osvojencem musí být přiměřený věkový rozdíl.

Přiměřený věkový rozdíl by měl být alespoň šestnáct let. Věková hranice šestnácti let kopíruje hranici umožňující uzavření manželství a legální pravidla pro zahájení pohlavního života. Tato hranice odpovídá i věku, kdy je možné vydat souhlas rodiče s osvojením. Česká právní úprava určuje pouze spodní věkovou hranici, kdy je možné osvojit dítě. Horní věková hranice není výslovně stanovena, měla by však být odrazem přirozeného rodičovství. Osvojitelé musí být prokázat svoji schopnost, že se dokáží o osvojence postarat a plnit své rodičovské povinnosti minimálně do zletilosti osvojovaného dítěte. Horní hranice přiměřeného věkového rozdílu je tak ponechána na rozhodnutí soudu. Rozhodnutí soudu ve věci osvojení musí být vždy individuální.¹⁰

V rámci přiměřeného věkového rozdílu existuje možnost prolomení hranice přiměřeného věkového rozdílu. K prolomení hranice věkového rozdílu může docházet jen výjimečně. Věkový rozdíl mezi osvojitelem a osvojencem může být menší než šestnáct let, je-li v souladu se zájmy dítěte a zastupující opatrovník vyjádří svůj souhlas s osvojením. Souhlas s prolomením hranice věkového rozdílu tedy vydá kolizní opatrovník. Soud však není povinen vyhovět návrhu, poté co kolizní opatrovník vydá svůj souhlas a to z důvodu rozporu se zájmy nezletilého. Soud by měl v případě prolomení hranice přiměřeného rozdílu přistupovat ke každé situaci přísně individuálně.¹¹

---

⁹*Důvodová zpráva k NOZ* [online]. Justice.cz: Oficiální server českého soudnictví [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁰ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 642-643

¹¹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 643

Mezi osvojitelem a osvojencem existuje překážka příbuzenství. Není možné osvojení mezi osobami spolu příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci. Tento zákaz souvisí s poměry, které vznikají v rámci osvojení. Při osvojení dochází k vytvoření vztahu rodiče a dítěte a vzniká i příbuzenský poměr. Z toho důvodu nelze osvojit osoby v přímé linii, neboť už zde takovýto vztah existuje.

1.2. Institut osvojení

Osvojení je jedním z nejstarších právních institutů. K osvojení docházelo již ve starověkých společnostech. První zmínky o osvojení nacházíme v Číně, Egyptě, Indii nebo Římě.¹²

1.2.1. Historický vývoj

V Římě bylo osvojení právním jednáním, kterým byla založena otcovská moc. Osvojení bylo dvojího druhu. Osvojovala-li se osoba *sui iuris* jednalo se o arrogaci. „*Osvojovalo-li se dítě alieni iuris jednalo se o adopci v užším slova smyslu. (adoptio). Pro adopce obojího druhu platila obecná zásada, vyjádřená v justiniánských Institucích slovy: „Adoptione naturam imitatur” – osvojením se napodobuje příroda.*” Při arrogaci nesměl mít osvojitel neboli arrogator vlastní děti a musel dosáhnout věku minimálně šedesáti let. Osvojit bylo možné jak dítě, tak dospělého člověka. Osvojenec neboli arrogovaný přecházel do rodiny osvojitele i s osobami, které mu byli podřízeny a stal se osobou *alieni iuris*. Veškerý majetek osvojence přecházel na osvojitele. V rámci adopce v užším smyslu se jednalo o změnu rodinné příslušnosti.¹³

Ve středověku nebyl institut osvojení právně zakotven. S osvojením se setkáváme pouze u šlechty z majetkových a rodinných důvodů. Osvojení umožňovalo opatření dědice. Osvojitel nesměl mít vlastní děti ani příbuzné v přímé linii a musel dosáhnout věku 50 let. Osvojenec nepřecházel do rodiny osvojitele, stal se však po jeho smrti dědicem.¹⁴

V období 20. století došlo v důsledku válek k velkému množství sirotků. Následně vzniklo mnoho organizací a mezinárodních smluv za účelem ochrany

---

¹² ŠVESTKA, J. *Osvojení v Československém právním řádu*. 1. vyd. Praha: Acta Universitatis Carolinae, 1973, s. 7

¹³ KINCL, J., URFUS, V. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: Panorama, 1990, str. 190-191

¹⁴ ŠVESTKA, J. *Osvojení v Československém právním řádu*. 1. vyd. Praha: Acta Universitatis Carolinae, 1973, s. 7

práv dětí. Hlavním cílem institutu osvojení byl nejen zájem osvojitelů ale i zájem a blaho dítěte.

Na území Československého státu platilo od roku 1918 rakouské právo. Institut osvojení upravoval Obecný zákoník občanský. Otázky týkající se osvojení upravovalo rodinné právo jako součást občanského práva upravené rakouským ABGB. Zákon č. 56/1928 Sb., o osvojení obsahoval úpravu osvojení nezletilého a zletilého. V rámci tohoto zákona bylo osvojení uzavíráno jako smluvní vztah na základě osvojovací smlouvy, kterou uzavírali osvojitelé, osvojenec a rodiče osvojence a který podléhal kontrole soudu. V období po druhé světové válce bylo osvojení zletilého zrušeno zákonem č. 265/1949 Sb., o právu rodinném. Novelizací rodinného práva byl zákon č. 15/1958 Sb., o změně předpisů o osvojení, který zavedl osvojení nezrušitelného typu a důvody kdy není nutný souhlas rodičů s osvojením.¹⁵ Na dřívější právní úpravu osvojení navázal i zákon č. 94/1963 Sb., o rodině. Velká novela zákona o rodině v roce 1998 nepřinesla žádné změny týkající se osvojení zletilého. Teprve v roce 2012 došlo k znovuzavedení institutu osvojení zletilého v druhé části NOZ v hlavě II dílu 2, oddílu 2 a pododdílu 5.

1.3. Právní úprava osvojení

Právní úpravu osvojení v České republice tvoří vnitrostátní, ale i mezinárodní právní normy.

1.3.1. Vnitrostátní právní úprava

- Listina základních práv a svobod

LZPS zaručuje ve svém čl. 32 odst. 1. ochranu rodiny, rodičovství a zvláštní ochranu dětí a mladistvých. V ustanovení čl. 32 odst. 4 stanovuje právo rodičů i dětí na péči o dítě a jejich výchovu. V LZPS jsou chráněna práva biologických rodičů, která mohou být na základě zákona omezena.

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Právní úprava NOZ obsahuje nově přímou definici osvojení a úpravu institutu osvojení ve své druhé části, která se nazývá „rodinné právo“. Oproti stávající právní úpravě lze nyní osvojit nezletilé děti i zletilé osoby. Kodifikací nového

---

¹⁵ RADVANOVÁ, Senta a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999, str. 126-128

občanského zákoníku byl zrušen zákon o rodině a právní úprava rodinného práva je zahrnuta v občanském zákoníku.

- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

ZOSPOD garantuje sociálně-právní ochranu dětem. Sociálně-právní ochranou se rozumí ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana zájmů dítěte a jeho jmění ale i obnovu funkcí rodiny. ZOSPOD je ve vztahu k NOZ speciální normou, tzn., že právní úpravu NOZ doplňuje. ZOSPOD obsahuje proces zprostředkování osvojení příslušnými orgány a institut mezinárodního osvojení.

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon o zvláštních řízeních soudních, upravuje proces soudního rozhodování ve věcech osvojení. Řízení o osvojení je řízení nesporné povahy.¹⁶

1.3.2. Mezinárodní právní úprava

- Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.

Úmluva o právech dítěte byla přijata 20. listopadu 1989 na půdě OSN. Úmluva o právech dítěte se věnuje dětem a obsahuje práva dětí od narození po dosažení zletilosti. Úmluva o právech dítěte se věnuje institutu osvojení a upravuje pravidla pro osvojení dětí a zamezuje zneužívání osvojení. Úmluva sleduje nejvyšší zájem dítěte a smluvní státy by ho měly upřednostňovat.

Pro ČR se Úmluva o právech dítěte stala součástí právního řádu v roce 1991 podle zákona č. 3/1993 Sb.¹⁷ Přijetím Úmluvy o právech dítěte je ČR povinna respektovat a zabezpečovat práva dětí uvedené v Úmluvě. Stát je odpovědný za dodržování ochrany práv dětí. V souvislosti s Úmluvou o právech dítěte ČR vytvořila na základě doporučení Výboru OSN národní strategii pro ochranu práv dětí. Tuto národní strategii nazýváme „Právo na dětství“. Cílem strategie je zajištění ochrany práv každého dítěte.¹⁸

- Evropská úmluva o osvojení dětí č. 132/2000 Sb.

Evropská úmluva o osvojení dětí byla přijata 24. dubna 1967 členskými státy Rady Evropy. ČR přijala EÚOsvojDt dne 9. prosince 2000 s výhradou čl. 7 odst. 1 EÚOsvojDt, který nebude uplatňovat. Na základě čl. 7 odst. 1 je určena věková

¹⁶ Adopce.com: projekt náhradní rodinné péče. VYSKOČIL, Filip. STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE, spolek. *Adopce.com* [online]. 2010 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.adopce.com/aktuality/pravni-uprava-nahradni-rodinne-pece-v-cr-od-1-1-2014/>

¹⁷ Úmluva o právech dítěte. *Unicef: Česká republika* [online]. © 2004-2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>

¹⁸ Rodina a ochrana práv dětí: Sociálně právní ochrana. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 15.1.2013 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14308>

hranice pro osvojení, která činí spodní hranici 21 let a horní hranici 35 let. EUOsvojDt se týká pouze osvojení a stanovila jako hlavní podmínku platnosti osvojení, povinnost rozhodování soudních či správních orgánů o osvojení. Evropská úmluva o osvojení dětí uvádí taky povinnost zajistit si souhlas rodičů před osvojením. Cílem EÚOsvojDt je stanovení společných zásad a postupů osvojení.¹⁹

- Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení č. 43/2000 Sb.

Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení („Haagská úmluva“) byla přijata dne 29. května 1993 pro ČR je platná od 1. června 2000. Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení se snaží zajistiti péči o dítě v zemi jeho původní rodiny. V případě, kdy pro dítě ve své zemi nemůže být nalezena vhodná rodina, souhlasí s mezinárodním osvojením.²⁰

1.4.Předpoklady osvojení

Mezi osvojencem a osvojitelem musí vzniknout vztah jako mezi rodiči a dítětem, který se zakládá na vzájemné lásce, porozumění, důvěře a respektu. Mezi osvojencem a osvojitelem by měl existovat vztah umožňující komunikaci, která by jim umožnila dosažení svých práv a povinností. Mezi povinnostmi osvojence i osvojitelů patří vzájemná pomoc a podpora.²¹ Podle mého názoru se jedná o nejdůležitější předpoklad pro možné osvojení.

Veškeré předpoklady pro osvojení nejsou výslovně stanoveny. Podle právní úpravy mezi předpoklady osvojení můžeme řadit existenci osvojitelného dítěte a osvojitele. Aby bylo osvojení možné, je nutný souhlas osvojovaného dítěte, souhlas rodičů dítěte nebo zákonného zástupce či osob oprávněných dát souhlas za rodiče.²² Souhlas s osvojením musí být vždy udělen.

1.4.1. Souhlas dítěte

Souhlas dítěte je vyžadován v případě, kdy osvojeneц dosáhl alespoň dvanácti let. Jeho forma není výslovně stanovena. Z ustanovení § 806 odst. 2) NOZ

¹⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana a Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 286

²⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana a Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 283

²¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kolektiv. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998, s. 215-217

²² § 805 občanský zákoník

vyplývá, že dítě vyjádří svůj souhlas s osvojením osobním prohlášením před soudem, který tímto způsobem zjistí názor dítěte. Vyjádření souhlasu dítěte není nutné vyžadovat tam, kde je rozpor se zájmy nezletilého či dítě nedokáže posoudit důsledky svého souhlasu. V případě, že dítě není schopné vyjádřit svůj souhlas s osvojením, uděluje souhlas za dítě opatrovník. Opatrovníka určí dítěti soud k ochraně zájmu dítěte. Dle ustanovení § 807 NOZ „*Nedosáhlo-li dítě věku alespoň dvanácti let, dá jeho jménem souhlas opatrovník...*”²³ Opatrovníkem dítěte je většinou Orgán sociálně-právní ochrany dětí. Souhlas opatrovníka není podstatný, neboť opatrovník dbá především o zájmy dítěte. Jestliže je osvojení v souladu se zájmy dítěte, vyjádří opatrovník svůj souhlas. I v případě, že dítě nedosáhlo věku dvanácti let, má možnost vyjádřit se ke svému osvojení při splnění zákonných podmínek. Toto právo je zakotveno již v Úmluvě o právech dítěte. Podle článku 12 odst. 1 ÚPrDt má dítě právo vyjádřit své vlastní názory. Názorům dítěte věnuje soud dostatečnou pozornost, odpovídající jeho věku.

Souhlas dítěte s osvojením lze odvolat do rozhodnutí o osvojení. Dítě starší dvanácti let může odvolat svůj souhlas kdykoliv v průběhu řízení o osvojení. Dítě mladší dvanácti let vyjadřuje svůj souhlas prostřednictvím opatrovníka. Aby bylo dítě oprávněno platně vyslovit svůj souhlas a popřípadě i svůj souhlas odvolat, musí být starší dvanácti let. Dítě může svůj souhlas odvolat do doby, než rozhodnutí o osvojení nabyde právní moci, neboť v okamžiku, kdy se stane rozhodnutí pravomocným, musí být podmínky osvojení splněny a zachovány. Odvolání souhlasu dítěte nemá stejně jako vyjádření souhlasu dítěte s osvojením předepsanou formu danou zákonem. Jestliže tedy osvojenec vyjadřuje s osvojením svůj souhlas osobním prohlášením vůči soudu, je vhodné, aby odvolání souhlasu proběhlo stejnou formou jako jeho vyjádření, tedy osobním prohlášením vůči soudu.²⁴

1.4.2. Souhlas rodičů

Souhlas rodičů osvojovaného dítěte je při osvojení nezbytný. Souhlas rodičů je základní, zákonem stanovenou podmínkou umožňující osvojení dítěte. O osvojení bez souhlasu rodičů rozhoduje pouze soud. Nová právní úprava umožňuje rodiči dítěte projevit souhlas s osvojením pouze osobním prohlášením.

---

²³ § 807 občanský zákoník

²⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.657-658

Souhlas rodičů s osvojením se uskutečňuje na základě osobního prohlášení vůči soudu, které obsahuje náležitosti právního jednání a je dán v řízení o osvojení. Souhlas je právním jednáním, které musí být jasné a určité. „*Osobní prohlášení má právní účinky od chvíle, kdy soud vezme obsah prohlášení na vědomí. ... Rodič si musí být vědom toho, k čemu přivoluje – musí vědět, co osvojení- pro něj i pro dítě – znamená, a to jak právně tak fakticky, a co jak právně, tak fakticky znamená, když vysloví svůj souhlas k osvojení: souhlas rodiče s osvojením je 'informovaný', tj. rodič jej dává teprve poté, co byl náležitě poučen o významu tohoto svého jednání.*”²⁵

Souhlasu rodiče je třeba i tehdy, pokud nenabyl plné svéprávnosti nebo není zletilý. Podmínka souhlasu rodiče, který nenabyl plné svéprávnosti, je projevem zvláštního práva ochrany biologického rodiče. Osobním prohlášením vyjadřuje rodič platný souhlas s osvojením vůči soudu. Souhlas rodiče musí obsahovat obecné náležitosti právního jednání. Podstatnou náležitostí právního jednání je i svéprávnost. V případě souhlasu s osvojením musí být rodič nadán alespoň určitým stupněm volní vyspělosti. Volní vyspělost charakterizuje zákonodárce dosažením věku šestnácti let. Na základě volní vyspělosti mohou nezletilí rodiče po dosažení věku šestnácti let dát souhlas s osvojením, které se vztahuje na dítě narozené před šestnáctým rokem rodiče. Souhlas rodiče nesmí vykonávat někdo jiný. Za rodiče nemůže jednat opatrovník ani jeho zákonný zástupce. Způsobilost nezletilého rodiče posuzuje soud.²⁶

Při osvojení je nutný souhlas rodiče, který byl soudem omezen ve svéprávnosti. Rodič s omezenou svéprávností jedná v rozsahu, ve kterém jeho svéprávnost není omezena.

Matka dítěte může dát souhlas s osvojením dítěte po uplynutí šestinedělí. Otec dítěte může vyjádřit svůj souhlas od okamžiku narození dítěte. Soud nepřihlíží k souhlasu rodičů v okamžiku, kdy byl dán souhlas k osvojení dříve, než je stanoveno zákonem. Souhlas rodičů s osvojením pozbývá účinnosti, jestliže

---

²⁵ Nový občanský zákoník: Zákony a stanoviska. *Texty zákonů: Důvodová zpráva k NOZ* [online]. © 2013–2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/de/texty-zakonu/>

²⁶ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 664

k osvojení nedošlo v době šesti let od udělení souhlasu rodičů. Rodiče mohou vzít souhlas k osvojení zpět ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy byl dán souhlas k osvojení.

Svůj souhlas může rodič vyjádřit formou konkrétního neboli adresného souhlasu či blanketním souhlasem. Souhlas rodiče může být dán ve vztahu ke konkrétní osobě. V tomto případě se jedná o konkrétní souhlas s adopcí. Osvojitel je rodiči dítěti znám.²⁷ Rodič dítěte při udělení souhlasu k osvojení osvojitele konkrétně označí, aby nebylo možné pochybovat o jeho vůli. Rodič může svůj souhlas s osvojením vyjádřit taky prostřednictvím blanketního souhlasu. V rámci blanketního souhlasu rodič vyjadřuje svoji vůli k osvojení dítěte ve vztahu k jakékoliv osobě. Osvojitele vybere soud v rámci zprostředkování osvojení. Prostřednictvím blanketního souhlasu se rodič vzdává práva vybrat osvojitele pro své dítě. Proces zprostředkování osvojení obsahuje zákon o sociálně-právní ochraně dětí.²⁸

V zákoně stanovených případech není nutný souhlas rodiče osvojovaného dítěte. Souhlas rodičů není třeba u rodiče:

- jenž o dítě nejeví žádný zájem
- jenž byl zbaven rodičovské odpovědnosti a práva dát k osvojení souhlas,
- jenž nedokáže vyjádřit svoji vůli či pochopit následky svého jednání,
- jehož pobyt není soudu znám.

Poručník nebo opatrovník vyjadřuje souhlas k osvojení pouze v okamžiku, kdy ani jeden z rodičů nemůže vyjádřit svůj souhlas s osvojením.²⁹

1.4.3. Péče před osvojením

Péče před osvojením dítěte slouží k navázání vztahu mezi osvojitelem a osvojencem. NOZ umožňuje předat osvojiteli osvojované dítě do péče hned po narození, pokud okamžitá péči nebrání zdravotní stav dítěte i bez vyjádření souhlasu k osvojení. Souhlas k osvojení rodiče vyjádří v budoucnu, kdy jim to zákonná úprava dovolí. Aby mohlo dojít k okamžité péči osvojitelů, kdy zdravotní stav dítěte není zcela v pořádku, dojde k předání dítěte osvojitelům poté,

---

²⁷ § 815 občanský zákoník

²⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 671-672

²⁹ § 818 občanský zákoník

co rodiče vyjádří svůj souhlas k osvojení, tedy nejdříve šest týdnů od porodu. Péčí o dítě rozumíme dobu tří měsíců po vydání souhlasu k osvojení. V období, kdy se osvojitelé starají o osvojované dítě před vydání souhlasu rodičů, zde existuje pouze možnost se o dítě řádně starat. Soud rozhoduje o předání dítěte do péče osvojitelů.

Osvojované dítě je v péči osvojitelů po uplynutí tří měsíců od souhlasu k osvojení. Soud rozhoduje o předání dítěte do péče osvojitelů na základě návrhu osvojitele. Před vydáním rozhodnutí zjišťuje soud vhodnost osvojení. Rozhodnutí soudu není nutné pro péči před osvojením. Osvojitelé mají povinnost pečovat o dítě na vlastní náklady a vyživovací povinnost biologických rodičů je pozastavena. Osvojitelům vzniká vůči dítěti vyživovací povinnost. V této době si osvojitelé vytváří k osvojovanému dítěti citový vztah, který je shodný ve vztahu rodič a dítě. Péče před osvojením trvá šest měsíců.³⁰

1.5. Druhy osvojení

Osvojení může vzniknout pouze na základě pravomocného rozhodnutí soudu, kterým vzniká jak osvojení nezletilého, tak i osvojení zletilého. Před vydáním soudního rozhodnutí musí být předložen soudu návrh na osvojení. V návrhu navrhovatelé navrhnou stupeň osvojení, který žádají.³¹

1.5.1. Osvojení nezletilého a zletilého

U osvojení nezletilého se projevuje vůle osvojence prostřednictvím souhlasu dítěte, které je starší dvanácti let nebo prostřednictvím souhlasu opatrovníka dítěte. Osvojení zletilého bylo z našeho právního řádu vypuštěno zákonem č. 265/1949 Sb., o právu rodinném. Poslední změna týkající se osvojení zletilého byla obsažena v § 179 a 185 obecného zákoníku občanského č. 946/1811 Sb.

Osvojení zletilého je novinkou nové právní úpravy, kterou právní úprava zákona o rodině neznala. Podle § 796 odst. 2 NOZ o osvojení rozhodne soud na návrh osoby, která chce zletilého osvojit. Osvojenec se k návrhu osvojitele připojí.

---

³⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kolektiv. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998, s. 241-242

³¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kolektiv. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998, s. 211

Při osvojení zletilého musí být projevena vůle osvojeence a osvojitele. V tomto případě je u osvojení zletilého vyjádřen jak souhlas s osvojením tak i připojení se k návrhu na osvojení. Nejedná se však o společný návrh osvojitele a osvojeence. Osvojitel podává návrh, kdy chce osvojit osvojeence a osvojenec se k němu pouze připojí. Připojení se k návrhu osvojitele je pro osvojení zletilého nezbytnou podmínkou. V okamžiku, kdy dojde k podání návrhu osvojitele k osvojení zletilého a uvedený návrh nebude obsahovat připojení osvojeence, soud musí následně vyzvat osvojeence, aby sdělil, zda se k návrhu osvojitele připojuje. Jestliže se zletilý osvojenec k návrhu nepřipojí, nemůže soud návrhu o osvojení vyhovět.³² V rámci osvojení zletilého rozlišujeme osvojení:

1. Osvojení zletilého, které je obdobou osvojení nezletilého

U osvojení zletilého, který je obdobou osvojení nezletilého, je taxativním výčtem uvedeno, kdy je možné osvojit zletilého. Ustanovení o osvojení nezletilého se v případě osvojení, které je obdobou osvojení nezletilého, použijí obdobně. Ustanovení § 847 NOZ vymezuje dva případy, na které se toto ustanovení nevztahuje, a to je § 838 NOZ, jenž umožňuje osvojenci při nabytí svéprávnosti právo seznámit se se spisem o jeho osvojení a § 839 NOZ, který se věnuje dohledu nad úspěšností osvojení.

„Zletilého lze osvojit, jestliže

a) přirozený sourozenec osvojovaného by osvojen týmž osvojitelem,

b) v době podání návrhu na osvojení byl osvojovaný nezletilý,

*c) osvojitel pečoval o osvojovaného jako o vlastního již v době jeho nezletilosti
nebo*

d) osvojitel hodlá osvojit dítě svého manžela.”³³

Osvojení zletilého slouží k nápravě rodinných vztahů. Při splnění a prokázání alespoň jedné situace uvedené v § 847 odst. 1 NOZ je zajištěna úspěšnost návrhu na osvojení. Osvojit lze osvojeence, jehož přirozený sourozenec byl osvojen stejným osvojitelem. Osvojitel, který osvojil osvojované dítě, může osvojit sourozence svého osvojovaného dítěte v zájmu sourozeneckého vztahu. Osvojení zletilého, který je obdobou osvojení nezletilého, je možné i v případě, kdy osvojovaný byl v době podání návrhu na osvojení nezletilý. Z ustanovení jasně

---

³² HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 621-622

³³ § 847 občanský zákoník

vyplývá, že návrh k osvojení soud obdržel v době nezletilosti osvojence. Osvojit lze i osvojence, o kterého osvojitel pečoval v době jeho nezletilosti jako o vlastní dítě. Osvojitel ve vztahu k osvojenci vykonával rodičovskou odpovědnost a staral se o vývoj a zdraví dítěte. Osvojitelé mají tak možnost osvojit si cizí dítě, o které se starali jako o vlastní, v době kdy bylo dítě ještě nezletilé do doby, kdy dosáhlo dítě zletilosti. Zletilého, který je obdobou osvojení nezletilého lze osvojit i dítě manžela a to v případě kdy mu rodič dítěte nedal souhlas k osvojení v období nezletilosti či je manžel osvojuje dítě po uzavření manželství, kdy osvojovaný už nabyt zletilosti.³⁴

Při osvojení zletilého, který je obdobou osvojení nezletilého, dochází ke změně rodného čísla a zápisu osvojitelů na místo rodičů.

2. Osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého

Osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého, je kladen důraz na důležité zájmy potomků osvojitele či osvojovaného. V případě že je osvojení k újmě osvojitelů či potomků osvojovaného není osvojení možné.³⁵

Při osvojení zletilého, který není obdobou osvojení nezletilého, důvodová zpráva uvádí: *„Osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého, přichází v úvahu především u osob, které nemají potomky, ať pokrevní nebo právní, popřípadě které nemají pokračovatele ve svém díle, ať vědeckém, uměleckém, řemeslném či jiném, ale i u takových, jimž jejich potomci neposkytují náležitou pomoc v nemoci nebo ve stáří, jsou nedosažitelní, pobývají neznámo kde atp. Osvojení má právní následky jen pro osvojitele a osvojence, popřípadě, jak je stanoveno dále, pro ty osvojencovy potomky, kteří se narodí po osvojení. Má-li osvojenec potomky již v době osvojení, navrhuje se dále stanovit, že osvojení pro ně nemá právní následky, ledaže s tím oni sami souhlasí. Naproti tomu je vyloučeno, aby osvojenec získal osvojením právní příbuzenství k dalším členům osvojitelovy rodiny a odvozoval od nich majetková práva.“³⁶*

³⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 769-772

³⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 781

³⁶ Nový občanský zákoník: Zákony a stanoviska. *Texty zákonů: Důvodová zpráva k NOZ* [online]. © 2013–2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/de/texty-zakonu/>

Při osvojení nezletilého, který není obdobou osvojení nezletilého, dochází ke změně rodného čísla, rodiče se nemění, údaj o osvojení se zapíše do poznámky v rodném listě. Osvojenec si ponechává své příjmení. Pouze se souhlasem osvojitele si osvojenec může připojit ke svému příjmení i příjmení osvojitele. Osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého, je podobné osvojení zletilého, které existovalo již v minulosti.³⁷

3. Osvojení nezletilého, kterému byla přiznána svéprávnost

Před nabytím zletilosti je možné, aby jedinec nabyl plnou svéprávnost přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství. Přiznání svéprávnosti je založeno na rozhodnutí soudu. Jde o nabytí svéprávnosti na základě aktu orgánu veřejné moci. Orgán veřejné moci nezletilému výslovně přiznává svéprávnost. Svéprávnost získaná uzavřením manželství se zánikem či prohlášením manželství za neplatné neztrácí. Nabytí svéprávnosti uzavřením manželstvím není vázáno na přiznání svéprávnosti soudem, ale nabývá se automaticky ze zákona. Při této formě osvojení dochází ke změně rodného čísla a osvojitelé jsou zapsáni na místo rodičů.

1.5.2. Osvojení úplné a neúplné

Při úplném osvojení zanikají právní vztahy k původní rodině osvojovaného dítěte. Dochází zde k úplnému začlenění osvojence do rodiny osvojitelů. Osvojení vznikají nové právní vztahy vůči osvojitelům a jejich příbuznými. Osvojení úplné považujeme za osvojení nezrušitelné. Úplné osvojení se zapisuje na žádost osvojitele do matriky v místě, kde se osvojenec narodil. V rodném listu dítěte jsou osvojitelé uvedeni jako rodiče. Příkladem úplného osvojení je v osvojení nezletilého.

Při neúplném osvojení jsou zachována některá práva a povinnosti mezi osvojencem a jeho původní rodinou. Právní vztahy osvojence k původní rodině nezanikají. Osvojenec má nadále právo dědické vůči jeho původní rodině a jeho povinností je podpůrná vyživovací povinnost vůči biologickým rodičům. Osvojení nevznikají nové právní vztahy s rodinou osvojitelů. Jestliže dojde

---

³⁷ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 781

k neúplnému osvojení, osvojitel získává nad osvojencem otcovskou moc. Osvojení zletilého a osvojení manželem rodiče je typem osvojení neúplného.³⁸

1.5.3. Osvojení individuální a společné

Osvojení individuální je osvojení jediným osvojitelem, které můžeme dále členit na osvojení jedním z manželů či osvojení individuální.³⁹ V případě osvojení jedním z manželů mohou nastat tři různé situace.

V prvním případě jde o osvojení manželem rodiče. U osvojení manželem rodiče osvojence hovoříme o tzv. neúplném osvojení. Jedná se o snahu vytvořit fungující vztah mezi rodiči, kdy jsou oba manželé nositeli rodičovské odpovědnosti. Aby bylo možné dítě osvojit je nutný souhlas druhého manžela a rodiče dítěte.⁴⁰ Osvojuje-li manžel dítě svého manžela, nedochází v matričních záznamech k vypuštění záznamu o druhém rodiči.

Ve druhém případě se jedná o osvojení dítěte třetí osoby se souhlasem manžela. Při osvojení dítěte třetí osoby se souhlasem manžela, bude mít osvojenec postavení dítěte manžela. V této situaci dochází k vypuštění záznamu o druhém rodiči. Rodičovská odpovědnost zde vzniká pouze jedinému rodiči.

Ve třetím případě mluvíme o osvojení pozůstalým manželem. Matriční záznamy druhého rodiče jsou při osvojení pozůstalým manželem zachovány. Pozůstalý manžel zůstává nadále „manželem“ zemřelého rodiče. U osvojení jediným osvojitelem jde o typický případ osvojení úplného. Osvojiteli jako jednotlivci vzniká rodičovská odpovědnost vůči osvojenci. Jediný osvojitel je zapsán do matričních záznamů jako rodič, záznam o druhém rodiči je vypuštěn. K vypuštění záznamu o druhém rodiči dochází až na základě rozhodnutí soudu. Soud v případě individuálního osvojení vždy rozhodne o vypuštění záznamu o druhém rodiči.

Osvojení společné mohou provést podle předpokladů EÚOsvojDt primárně pouze a jedině manželé. Společné osvojení jiným formám společného soužití je

³⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 601

³⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kolektiv. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 1998, s. 222-223

⁴⁰ PLECITÝ, Vladimír a kolektiv. *Základy rodinného práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 76

umožněno v rámci EÚOsvojDt, pokud bude společné soužití v daném státě schváleno v rámci národní právní úpravy. V českém právním státě mohou společně osvojit pouze manželé. V případě registrovaných partnerů je společné osvojení vyloučeno. U společného osvojení manžely se do matriky osvojitelé zapíší namísto rodičů osvojence. Rodič dítěte je nahrazen osvojitelem.⁴¹

1.5.4. Osvojení vnitrostátní a osvojení z ciziny a do ciziny

Při vnitrostátním osvojení je dítě osvojeno v České republice. Jedná se o osvojení v rámci jednoho státu.

Osvojením z ciziny či do ciziny rozumíme osvojení přeshraniční. Při osvojení z ciziny a do ciziny se pobyt dítěte se neustále mění, za účelem osvojení mezi státy. Osvojované dítě je buď přemístováno z ciziny do České republiky, nebo z České republiky do ciziny.⁴²

Při osvojení z ciziny či do ciziny musí návrhovatел připojit rozhodnutí příslušného orgánu veřejné moci o souhlasu s osvojením. K osvojení dítěte do ciziny je nutný souhlas Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí. K osvojení dítěte z ciziny chybí v současnosti oprávněný orgán veřejné moci. Občanský zákoník zmiňuje pouze příslušný orgán veřejné moci, kterým je shodou okolností Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

1.6. Typy osvojení

Občanský zákoník a i zákon o rodině rozlišuje osvojení na osvojení zrušitelné a nezrušitelné. V prvním případě dochází k osvojení zrušitelnému. Osvojitelé však mají zájem o osvojení nezrušitelné, což je celkem pochopitelné, neboť rozhodnou-li se osvojitelé pro osvojení, chtějí vytvořit vztah napodobující přirozenou rodinu.

Pro oba typy osvojení je typické to, že mezi osvojitelem a osvojencem vzniká podobný vztah, jako je mezi rodiči a dítětem a zároveň mezi osvojencem a

---

⁴¹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 634-636

⁴² HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 601

příbuznými osvojitelů vzniká příbuzenský poměr. U zrušitelné i nezrušitelné osvojení jde tedy o osvojení úplné.⁴³

Oba typy osvojení vznikají též na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Právní mocí rozsudku vzniká mezi osvojitelem a osvojencem osvojenecký poměr. Rozdíl mezi oběma stupni osvojení spočívá v zápisu osvojitelů do matriky. Rozhodnutí nezrušitelné obsahuje vedle výroku o osvojení a výroku týkající se příjmení dítěte, výrok o zápisu osvojitelů do matriky namísto rodičů. Osvojuje-li pouze jedna osoba, obsahuje rozhodnutí výrok o vypuštění zápisu o druhém rodiči dítěte.⁴⁴

1.6.1. Osvojení zrušitelné

Osvojení zrušitelné nazýváme jako osvojení jednoduché, prosté nebo I. typu. Osvojení je podle NOZ zrušitelné za předpokladu důležitých důvodů. Osvojení zruší soud na návrh osvojitele nebo osvojence. Druhá strana se k návrhu na zrušení osvojení může vyjádřit. Zrušitelné osvojení nelze zrušit po uplynutí tří let od právní moci rozhodnutí. Zrušitelné osvojení se automaticky stane po uplynutí lhůty nezrušitelným osvojením. Ve věci osvojení I. typu soud vydá rozsudek, kde výroková část bude obsahovat sdělení, že se osvojitelné dítě stává osvojencem určitého osvojitele a jaké příjmení bude osvojenec užívat.⁴⁵

1.6.2. Osvojení nezrušitelné

Osvojení nezrušitelné nazýváme osvojením II. typu; zapisuje se do matriky.⁴⁶ Nezrušitelné osvojení je možné u osvojovaného dítěte, které je starší než jeden rok. Osvojení nezrušitelné v zásadě nelze zrušit. Osvojení nezrušitelné lze zrušit pouze v případě, je-li osvojení v rozporu se zákonem. V tomto případě však nejde o zrušení osvojení, ale o zrušení nezákonného rozhodnutí.

Dříve museli osvojitelé žádat o změnu z osvojení zrušitelného na osvojení nezrušitelné. V současnosti na základě NOZ osvojitelé nemusí žádat o změnu, neboť ke změně dochází automaticky uplynutím času od rozhodnutí o osvojení.

---

⁴³ RADVANOVÁ, Senta a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 131

⁴⁴ ŠVESTKA, J. *Osvojení v Československém právním řádu*. 1. vyd. Praha: Acta Universitatis Carolinae, 1973, s. 27

⁴⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II : rodinné právo (§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.601

⁴⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana a Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 398 s. 279

Tato lhůta je tři roky. Před uplynutím lhůty lze provést změnu osvojení jen na základě rozhodnutí soudu a to na návrh osvojitelů. Osvojení nezrušitelné nelze přeměnit na osvojení zrušitelné.⁴⁷

Nezrušitelné osvojení nebrání opětovnému osvojení, kdy osvojitel může opětovně osvojit osvojované dítě, pokud bylo dřívější rozhodnutí o osvojení zrušeno. Ve věci osvojení II. typu vydá soud rozsudek, obsahující výrok týkající se sdělení, že se osvojitelné dítě stává osvojencem určitého osvojitele, výrok stanovující budoucí příjmení dítěte a výrok o tom, že osvojitelé budou zapsáni v matrice na místo osvojencových rodičů.⁴⁸

---

⁴⁷ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 754

⁴⁸ ŠVESTKA, J. *Osvojení v Československém právním řádu*. 1. vyd. Praha: Acta Universitatis Carolinae, 1973, s. 27

2. Zápis osvojení do svazku matriční knihy

2.1. Matriční kniha a svazky matriční knihy

Matriční kniha obsahuje údaje o narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství nebo úmrtí státních občanů ČR. Existence matričních knih a jejich zápis je možné doložit již od 2. pol. 18. století. Matriční knihy tvoří nejstarší evidenci vedenou na území České republiky. Matriční knihy a sbírky listin vede matriční úřad. Součástí matriční knihy je rejstřík pro snazší orientaci ve svazcích matriční knihy. Součástí matriční knihy jsou svazky matriční knihy. Přední strana matričního svazku obsahuje základní údaje. Mezi základní údaje řadíme druh matriční knihy, název matričního úřadu, pořadové číslo svazku matriční knihy, datum prvního a posledního zápisu. Matriční svazky jsou označeny arabským číslem. Po posledním zápisu do matriční knihy jsou matriční knihy uloženy u matričního úřadu a poté jsou předány k archivaci příslušnému státnímu archivu. Dobu uložení matričních knih stanovuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.⁴⁹

2.2. Zápis do matriční knihy

Do matriční knihy se zapisují matriční události a matriční skutečnosti. Osvojení je matriční událostí a zapisujeme ho do matriční knihy narození. Do svazku matriční knihy se zapisují veškeré typy osvojení. Údaje o osvojení tvoří matriční zápis a jejich zápis popřípadě změny lze provést pouze na základě veřejných listin. Zápis údajů o osvojení je uskutečněn na základě pravomocného rozhodnutí soudu o osvojení. Zápis o osvojení je dodatečným záznamem v knize narození. Dodatečný záznam o osvojení obsahuje stupeň osvojení, datum nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení, nové rodné číslo osvojovaného dítěte a jeho jméno a příjmení.⁵⁰ Zápisy se do matriční knihy provádějí rukopisně a poté se zapisují pomocí výpočetní techniky. Jestliže se údaje zapsané v matriční knize neshodují s údaji obsaženými ve výpočetní technice, považujeme za správně ty údaje, které obsahuje matriční kniha rukopisně vedená. Sbírkou listin tvoří veřejné

⁴⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení: s poznámkami a souvisejícími předpisy*. Vyd. 1. Praha: IFEC, 2002, s. 6 – 19

⁵⁰ Informace o činnostech matričního úřadu v souvislosti se zapisováním údajů do agendového informačního systému evidence obyvatel: Zápis údajů o osvojení. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 26.5.2010 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-cinnostech-matricnich-uradu-v-souvislosti-se-zapisovanim-udaju-do-agendoveho-informacniho-systemu-evidence-obyvatel.aspx?q=Y2hudW09OQ%3D%3D>

listiny, které slouží jako podklad pro zápis osvojení. Nahlédnutí do matriční knihy a sbírky listin ve věcech osvojení vedených do 31. prosince 1958 je možné pouze v přítomnosti matrikáře.⁵¹

2.3. Zápis osvojení do svazku matriční knihy

„Na základě rozhodnutí soudu o osvojení se osvojitel, popřípadě osvojitelé, zapíše do matriky jako rodič, popřípadě rodiče dítěte.“⁵²

Česká republika je vázána Evropskou úmluvou o osvojení dítěte. Evropská úmluva o osvojení dítěte uvádí základní požadavky na evidenci osvojení v matričních záznamech. EÚOsvojDt a NOZ nerozlišují při matričních záznamech zrušitelné či nezrušitelné osvojení. Zápis zrušitelného osvojení je shodný se zápisem nezrušitelného osvojení. Matriční záznamy jsou vedeny takovým způsobem, aby se neoprávněné osoby nedozvěděli o osvojení určité osoby či o totožnosti dřívějších rodičů. Výpis z matriky obsahuje potvrzení místa a data narození osvojenice, nikoliv zmínku o osvojení nebo bližší identifikační údaje o rodičích osvojenice.⁵³

Právní moc rozsudku o osvojení tvoří klíčový okamžik při zápisu osvojení do matriky, neboť matriční záznam lze učinit poté, co je rozsudek o osvojení pravomocný. Pravomocný rozsudek o osvojení je podkladem pro zápis osvojení do svazku matriční knihy. Veškeré změny týkající se matričních záznamů budou provedeny vždy na základě pravomocného rozsudku o zrušitelném nebo nezrušitelném osvojení. Zápis o osvojení je proveden nejdříve rukopisně do matriční knihy a poté je zapsán do výpočetní techniky. Zápis osvojení do svazku matriční knihy má evidenční význam.

V rámci matričních záznamů rozlišujeme dvě stěžejní skutečnosti, které jsou předmětem zápisu do matriky. V prvním případě se jedná o osvojení ve vztahu ke změně záznamu o rodičích osvojenice. V druhém případě se jedná o změnu příjmení v souvislosti s osvojením. Údaje zapsané v matriční knize vytváří podklad pro vyhotovení matričního dokladu. Při osvojení dochází ke změně

---

⁵¹ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o některých souvisejících zákonů

⁵² §797 občanský zákoník

⁵³ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 622-623

rodného listu osvojovaného dítěte. V rodném listě se na místo údajů o rodičích dítěte uvádí údaje o osvojitelích dítěte.

U osvojených dětí se od roku 2002 na základě ustanovení § 16 zákona č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech ve znění pozdějších předpisů všem osvojitelným dětem mění z moci úřední rodné číslo. Ke změně rodného čísla dojde vždy při osvojení. Rodné číslo identifikuje fyzickou osobu a slouží k evidenci obyvatel. Rodné číslo je přiděleno osvojovanému dítěti ministerstvem. Každá osoba má pouze jedno rodné číslo, kdy osvojovanému dítěti se může rodné číslo změnit. Osvojovanému dítěti je při narození určeno rodné číslo, v okamžiku kdy dojde k osvojení je dítěti přiděleno nové rodné číslo a poté co dojde k změně osvojení zrušitelného na nezrušitelné osvojení, je dítěti přiděleno opět nové rodné číslo.⁵⁴

Matriční úřad má vůči ministerstvu vnitra oznamovací povinnost. Po zápisu osvojení do svazku matriční knihy zašle matriční úřad na ministerstvo vnitra žádost o poskytnutí nového rodného čísla. Matriční úřad vyhotoví nový rodný list s původním rodným číslem, které zašle spolu s žádostí o poskytnutí nového rodného čísla na ministerstvo vnitra. Následně na ministerstvo vnitra zašle kopii původního rodného listu a kopii rozhodnutí soudu o osvojení. Po obdržení nového rodného čísla z ministerstva vnitra se zapíše do matriční knihy sdělení o přidělení nového rodného čísla. Dodatečně matriční úřad vyhotoví nový rodný list s novým rodným číslem, který zašle rodičům a kopii nového rodného listu zašle příslušnému soudu.

2.4. Zápis zrušitelného osvojení do matriky

Zápis zrušitelného osvojení do matriky se provede na základě rozhodnutí o osvojení. Matriční úřad obdrží rozhodnutí soudu o zrušitelném osvojení spolu s údaji o rodičích a rodným listem. Rozhodnutí soudu musí obsahovat potřebné náležitosti, umožňující zápis do matriky. Mezi potřebné náležitosti patří: informace o soudě, který vydal rozhodnutí, datum vydání rozhodnutí, číslo jednací a právní moc rozhodnutí. Následně rozhodnutí obsahuje informační údaje o osvojitelích. Na závěr se do matriky napíše údaj o tom, že osvojení bylo vysloveno jako zrušitelné a osvojitelé budou zapsáni v matrice jako rodiče dítěte.

---

⁵⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů

2.5. Zápis nezrušitelného osvojení do matriky

Zápis nezrušitelného osvojení do matriky se provede též na základě rozhodnutí soudu o osvojení. Soud zašle matričnímu úřadu rozhodnutí o nezrušitelném osvojení s údaji o rodičích a rodným listem dítěte. Velmi důležitou náležitostí rozhodnutí o nezrušitelném osvojení je výrok soudu, který určí, jaké příjmení bude osvojenec užívat a jak budou osvojitelé v matrice zapsáni. Příjmení osvojence by mělo být z rozhodnutí o osvojení zřejmé. Poté se do svazku matriční knihy se napíše, že uvedení osvojitelé budou v matrice zapsáni jako rodiče dítěte.

2.6. Zápis osvojení manželem matky

Zápis osvojení manželem se uskuteční po předložení rozhodnutí soudu o osvojení, rodný list dítěte a kopii oddávacího listu matričnímu úřadu. Matriční úřad zapíše do matriky datum, kdy uzavřela matka dítěte manželství a jaké příjmení budou užívat. Rozhodnutí o osvojení manželem matky bude obsahovat právní moc rozhodnutí a číslo jednací, informace o osvojitelích a výrok o určení příjmení osvojence. Soud současně stanoví, že osvojitel, resp. manžel matky bude v matrice zapsán jako otec dítěte. Rozhodnutí soudu obsahuje i výrok, že se jedná o osvojení nezrušitelné.

2.7. Zápis osvojení nezletilého do matriky

Zápis do matriky se uskuteční pouze na základě pravomocného rozsudku o osvojení. Do matričních záznamů se zapisují skutečnosti, které jsou uvedeny v rozsudku o osvojení. Rozsudek o osvojení musí obsahovat:

- výrok o osvojení
- výrok o stanovení budoucího příjmení osvojence
- výrok o zápisu osvojitelů do matriky, popř. o vypuštění zápisu jednoho rodičů.

Zápis osvojení nezletilého do matriční knihy se týká změny záznamu o rodičích osvojovaného a změny příjmení v souvislosti s osvojením. V případě osvojení jsou prováděny i změny týkající se rodného listu dítěte. V rodném listě osvojovaného dítěte se uvádějí údaje o osvojitelích popř. osvojiteli namísto údajů o rodičích.⁵⁵

---

⁵⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 623

2.8. Zápis osvojení zletilého do matriky.

Do matriční knihy se zapisují oba typy osvojení zletilého.

2.8.1. Osvojení, které je obdobou osvojení nezletilého

Zápis osvojení zletilého do matriční knihy je stejný jako zápis osvojení u nezletilého. I zde se zápis týká změny záznamu o rodičích osvojovaného a změny příjmení v souvislosti s osvojením, neboť zde nerozlišujeme mezi osvojenci podle „zletilosti osvojence“.

2.8.2. Osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého

V tomto případě mohou vzniknout o zápisu osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého pochybnosti. Při osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého, osvojenci vzniká příbuzenský poměr k osvojiteli, ale nevzniká mu příbuzenský poměr k ostatním členům osvojitelovi rodiny. Jeho práva k vlastní rodině stále přetrvávají. Z tohoto důvodu nemůže dojít ke změně záznamu o rodičích zápisem o osvojiteli. Změnu údajů o rodičích na údaj o osvojitelích je možné jen v případě osvojení nezletilého.⁵⁶

V situaci kdy soud rozhodne o osvojení dítěte v době jeho nezletilosti, ale rozsudek nabude právní moci poté co je dítě již zletilé, lze díky NOZ provést dodatečný zápis o osvojení do knihy narození. V minulosti to však naše právní úprava neumožňovala.⁵⁷

---

⁵⁶ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo*(§655-975). Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.623-624

⁵⁷ Informace MVČR: Informace č.5/2012. *Krajský úřad Karlovarský kraj: Správní agendy: Matriky* [online]. 23.6.2012 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/spravni_agendy/Documents/Informace_5_2012.pdf

2.9. Nahlížení do matričních knih

V případě osvojení nahlíží do zápisu pouze osvojitelé a osvojenec, po dovršení věku dvanácti let. U utajovaného osvojení může osvojenec nahlédnout do zápisu až po nabytí svéprávnosti.⁵⁸

Osvojitelé i osvojenec mohou nahlédnout do matriční knihy narození a sbírek listin a seznámit se se všemi údaji zapsanými v matriční knize či sbírky listin. Dále je možné z nich činit výpisy, ale pouze v přítomnosti matrikáře. Sbírkou listin obsahuje listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu.

Jestliže chce osvojitel či osvojenec nahlédnout do matriční knihy musí předložit žádost o povolení nahlédnout do matriční knihy či sbírky listin, průkaz totožnosti, doklady prokazující oprávnění nahlédnout do matriční knihy. Nahlížení do matriční knihy je zpoplatněno. O žádosti nahlédnout do matriční knihy či sbírky listin je matriční úřad povinen rozhodnout do 30 dnů nejdéle však do 60 dnů, pokud se jedná o složité případy. V případě zamítnutí povolení nahlédnout do matriční knihy nebo sbírky listin je možné podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení.⁵⁹

---

⁵⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 624

⁵⁹Matriky: Nahlížení do matričních knih a sbírky listin. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [online]. © 2015[cit. 2015-03-04] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/matriky-nahlizeni-do-matricnich-knih-a-sbirky-listin.aspx>

3. PRŮBĚH OSVOJENÍ, K NĚMUŽ DOŠLO V CIZINĚ

3.1. Mezinárodní osvojení

Osvojitelé, kterým nebylo zprostředkováno osvojení v České republice, mohou osvojit dítě z ciziny. Osvojitelé mohou osvojit děti z ciziny ze zemí, které podepsaly v Haagu Úmluvu o právech dítěte (Haagská úmluva). Žadatelé o mezinárodní osvojení musí splňovat stejné podmínky jako u osvojení vnitrostátního. Osvojení, k němuž došlo v cizině, může probíhat na základě pravidel mezinárodního práva soukromého. Podle pravidel mezinárodního práva soukromého se řídí rozhodnutí o osvojení podle práva země, kde bylo dítě osvojeno. Jestliže má být dítě přemístěno do České republiky, jeho přesun bude probíhat na základě aplikace cizozemských pravidel.

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“) stanoví povinnost smluvních států uznat cizozemské rozhodnutí, která proběhla jinak než soudním rozhodnutím. Při osvojení, k němuž došlo v cizině, vycházíme z Úmluvy o mezinárodním osvojení dítěte ale i z Úmluvy o právech dítěte. Podle Úmluvy o mezinárodním osvojení dítěte je každý smluvní stát povinen určit ústřední orgán zabývající se osvojením z ciziny a do ciziny. Podle čl. 13 Úmluvy o mezinárodním osvojení je ústředním orgánem Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně.

3.2. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (dále jen „Úřad“) byl zřízen na základě ustanovení § 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Sídlo Úřadu pro mezinárodní ochranu dětí je v Brně. „*Úřad je správním úřadem s celostátní působností; je podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí.*“⁶⁰ Úřad zajišťuje výkon povinností stanovených Úmluvou o mezinárodním osvojení, je odpovědný za proces mezinárodního osvojení v České republice, uděluje souhlas s osvojením z ciziny ale i do ciziny. Jak je shora uvedeno, Úřad je při osvojení z ciziny vázán Úmluvou o mezinárodním osvojení a Úmluvou o právech dítěte.

Úřad je ústředním orgánem, který umožňuje proces mezinárodního osvojení a jako jediný zajišťuje mezinárodní osvojení na území České republiky. Úřad

---

⁶⁰ § 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

spolupracuje pouze se státy, které podepsali Úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení. Úřad zprostředkovává osvojení nejen z ciziny ale i do ciziny. Žadatelé z České republiky mohou požádat Úřad pro zprostředkování dítěte z ciziny. Zájemci osvojení mohou požádat o osvojení zprostředkované či udělí souhlas k zařazení do evidence Úřadu a v případě, že jim nebude zprostředkováno osvojení v České republice, mohou osvojit dítě z ciziny.⁶¹

3.3. Průběh osvojení, k němuž došlo v cizině

K návrhu na osvojení z ciziny musí návrhovátelem doložit souhlas vyjádřený rozhodnutím příslušného orgánu veřejné moci. Zákon rozumí osvojením v cizině, osvojení, kdy je dítě za účelem osvojení přemístováno mezi státy. Žadatelé o mezinárodní osvojení podávají žádost na obecním úřadu obce s rozšířenou působností v místě svého bydliště. V okamžiku, kdy jsou zařazeni do evidence Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí je zahájen proces zprostředkování mezinárodního osvojení. Žadatelé si určí požadavky týkající se dítěte, které si chtějí osvojit, jeho věk, rasu a pohlaví. Mezinárodní osvojení je jim zprostředkováno v rámci států „Haagské úmluvy“. Požadavky žadatelů jsou přeloženy na jejich náklady do příslušného jazyka a odeslány ústřednímu orgánu vybraného státu. Jestliže ústřední orgán cizího státu přijal jejich žádost, zařadí je do seznamu budoucích osvojitelů. Úřad obdrží materiály týkající se osvojovaného dítěte z vybraného státu. Žadatelé se musí vyjádřit, zda v řízení o osvojení z ciziny chtějí pokračovat. Žadatelé, kteří se rozhodnout pokračovat musí vycestovat do země původu dítěte zde žít zde po určitou dobu. V případě, že nenastanou v rámci osvojení komplikace, vracejí se žadatelé s dítětem zpět na základě rozhodnutí příslušného místního orgánu.⁶²

Zákon o mezinárodním právu soukromém č. 91/2012 Sb., ve svém ustanovení § 63 odst. 1 stanoví, v jakých případech lze uznat cizozemská rozhodnutí. Rozhodnutí cizího státu musí mít náležitosti veřejné listiny, nesmí se přičít veřejnému pořádku a alespoň jeden z osvojitelů nebo osvojenec musí být státním občanem České republiky. Uznání cizího rozhodnutí nesmí bránit pravomoc českých soudů. Řízení o uznání se řídí podle ustanovení § 16 odst. 2: „Cizí

---

⁶¹ Osvojení. Mezinárodní osvojení z ciziny. *Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí* [online]. © 2009–2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.umpod.cz/osvojeni/>

⁶² Osvojení. Mezinárodní osvojení z ciziny. *Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí* [online]. © 2009–2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.umpod.cz/osvojeni/>

rozhodnutí v ostatních věcech se uznávají na základě zvláštního rozhodnutí, jestliže tento zákon nestanoví, že se cizí rozhodnutí uznávají bez dalšího řízení. I v případě, že se cizí rozhodnutí uznávají bez dalšího řízení, lze je na návrh uznat zvláštním rozhodnutím. Vyslovit uznání je místně příslušný okresní soud, který je obecným soudem toho, kdo uznání navrhuje, jinak okresní soud, v jehož obvodu nastala nebo může nastat skutečnost, pro kterou má uznání význam, jestliže zákon nestanoví něco jiného. Soud o uznání rozhoduje rozsudkem; jednání nemusí nařizovat.”⁶³

V případě kdy jsou všichni účastníci řízení o osvojení cizinci, je rozhodnutí o osvojení v České republice uznáno. I toto rozhodnutí se však nesmí přičít veřejnému pořádku. Nejdůležitější náležitostí rozhodnutí je vyznačení nabytí právní moci. Cizozemská pravomocná rozhodnutí ve věci osvojení, musí být i úředně přeloženy do českého jazyka. Stát si při osvojení z ciziny ponechává kontrolu nad osvojeními, kterých se netýká Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.⁶⁴

Aby byl zajištěn rovný přístup osvojení podle EÚOsvojDt vydává Úřad *metodická doporučení*, ve kterých stanovuje podmínky procesu osvojení, k němuž došlo v cizině a do ciziny. Úřad garantuje legální průběh osvojení z ciziny. Osvojení, které se uskutečnilo, na území cizího státu musí respektovat nejlepší zájem dítěte. Souhlas, jenž je udělován s osvojením do ciziny sleduje okolnosti pobytu dítěte v péči budoucích osvojitelů v přijímacím státě. „*Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí ve svém metodickém doporučení deklaruje, že po šesti měsících od umístění dítěte do péče budoucích osvojitelů a po předložení tří vývojových zpráv, které hodnotí proces adaptace dítěte v této péči, mohou žadatelé o osvojení podat žádost o vydání souhlasu s osvojením dítěte do ciziny, a to to prostřednictvím příslušného ústředního orgánu nebo pověřené organizace přijímacího státu.*”⁶⁵

---

⁶³ § 16 odst. 2, zákona č. 31/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

⁶⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II :rodinné právo(§655-975)*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.618-621

⁶⁵ HRUŠÁKOVÁ M. a kol. *Velké komentáře. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975)*. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 621

3.4. Souhlas s osvojením Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí

Úřad vydá svůj souhlas s osvojením poté, co je přesvědčen, že se jedná v nejlepším zájmu dítěte. O vydání souhlasu s osvojením dítěte musí žadatelé o osvojení podat žádost prostřednictvím příslušného ústředního orgánu či organizace přijímacího státu.

Rozhodnutí o souhlasu je nezbytnou součástí návrhu na osvojení. Rozhodnutí o osvojení vydané cizím státem musí být uznána na území Českého státu na základě zvláštního rozhodnutí. Zvláštní rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky není potřeba v případě, kdy je osvojenec popřípadě osvojitelé občany České republiky. Souhlas vydávaný Úřadem je vydáván na základě správního řádu podle ustanovení § 9, neboť vydání rozhodnutí má konstitutivní povahu, kdy zakládá, mění a ruší práva a povinnosti osvojovaného dítěte a osvojitelů.

Poté, co Úřad uzná cizozemské rozhodnutí o osvojení, musí osvojitelé požádat o vydání osvědčení o státním občanství pro dítě. Zvláštní matrika v Brně provede na základě cizozemského rozhodnutí o osvojení a rodného listu spolu s osvědčením o státním občanství České republiky zápis narození osvojence do knihy narození. Spolu se zápisem do matriční knihy vydá osvojitelům nový rodný list osvojovaného dítěte, v němž jsou osvojitelé uvedeni jako rodiče dítěte a určí příjmení dítěte. Aby zvláštní matrika mohla provést zápis do knihy narození, je nutné, aby dítě bylo státním občanem České Republiky. Při zápisu narození osvojeného dítěte do zvláštní matriky musí být každý případ cizozemského osvojení posuzován jednotlivě. Uznání cizozemského rozhodnutí mohou provádět vedle Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí taky soudy a matričních úřady.

Podle ministerstva vnitra matričnímu úřadu náleží kompetence uznat cizí veřejné listiny, jako jsou matriční doklady a to včetně posuzování jejich souladu s českým veřejným pořádkem. Podle ustanovení §52 ZMPS jsou veřejné listiny cizích rozhodnutí platné i na území České republiky, ale jen v tom případě, že jsou opatřeny příslušnými ověřeními.⁶⁶

---

⁶⁶ Informace MVČR: Informace č.4/2011. *Krajský úřad Karlovarský kraj: Správní agendy: Matriky* [online]. 24.1.2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/spravni_agendy/Documents/Informace_c_4_2011.pdf

4. VLIV OSVOJENÍ NA STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Každý stát určuje kdo a za jakých podmínek je občanem daného státu na základě vnitrostátních norem či tak může stanovit mezinárodní smlouva.

4.1. Vliv osvojení na státní občanství České republiky

4.1.1. Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR

Podle zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů je jednou z forem nabývání státního občanství České republiky osvojení. Při nabývání státního občanství prostřednictvím osvojení není třeba žádat o nabytí státního občanství.

„(1) Dítě nabývá státní občanství České republiky osvojením, je-li alespoň jeden z osvojitelů státním občanem České republiky, a to dnem nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení.

„(2) Fyzická osoba, která byla po dosažení věku 18 let osvojena státním občanem České republiky, státní občanství České republiky osvojením nenabývá.”⁶⁷

4.1.2. Nabývání českého státního občanství osvojením

České státní občanství nabývá osvojenec v případě, je-li jeden z osvojitelů občanem České republiky. Dítě nabývá české státní občanství automaticky ze zákona a to v okamžiku, kdy rozsudek nabyde právní moci. Nabytí státního občanství České republiky je přímo vázáno na právní moc rozsudku o osvojení. Jestliže bylo rozhodnuto o osvojení v cizině, je nezbytné, aby bylo rozhodnutí cizího státu nejdříve uznáno českým soudem ve zvláštním uznávacím řízení. Poté co by rozhodl o osvojení český soud a vydal ve věci pravomocný rozsudek o uznání osvojení, je možné provést zápis osvojení do matriční knihy. V případech, kdy došlo k osvojení na území jiného státu a rozhodl o něm orgán cizího státu, nabývá dítě české státní občanství dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uznání osvojení avšak pouze tehdy, je-li alespoň jeden z osvojitelů státní občan České republiky a osvojení bylo v České republice uznáno na základě zákona ZMPS.⁶⁸

---

⁶⁷ § 5 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR

⁶⁸ Státní občanství. Nabytí státního občanství České republiky osvojením. *Portál Veřejné správy* [online]. ©2015 [cit.2015-03-20]. Dostupné z:

<http://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/152/169/4337.html#obsah>

4.1.3. Uznání osvojení na území cizího státu

Dojde-li k osvojení na území cizího státu a ve věci rozhodnutí nerozhodoval soud, ale např. matriční úřad, je nutné toto rozhodnutí o osvojení v rámci českého soudu nejdříve uznat jako veřejnou listinu. Následně je možné zapsat osvojení do matriční knihy. V rámci osvojení z cizího státu je nutné podat návrh na uznání rozhodnutí o osvojení. Návrh se podává u příslušného okresního soudu, kterým je okresní soud, v jehož obvodu má navrhovatel bydliště či se na daném místě zdržuje. Rozhodnutí orgánu České republiky je nezbytné pro to, aby dítě mohlo nabýt české státní občanství.

Při uznávání rozhodnutí o osvojení na území cizího státu však nesmíme zapomínat na mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána. Pravidla mezinárodních smluv využíváme přednostně před novým zákonem o mezinárodním právu soukromém. Česká republika se řídí pravidly vyplývající z Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (dále jen „Úmluva“). Na základě čl. 23 Úmluvy musí smluvní státy uznat osvojení potvrzené příslušným orgánem jiného státu. Uznané potvrzení slouží jako podklad pro zapsání osvojení do matriční knihy v České republice. Uvedené potvrzení zasílá matričnímu úřadu Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí podle ustanovení § 25 odst. 9 zákona č. 359/1999 Sb, o sociálně-právní ochraně dětí.

Matriční úřad na základě oznámení Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí a kopie potvrzení cizího státu o osvojení provede dodatečný záznam o osvojení do matriční knihy. Cizozemské potvrzení musí být vystaveno v anglickém nebo německém jazyce, kdy překlad zajistí matriční úřad na vlastní náklady. Ověření potvrzení vydaného cizím státem není nutné. Matriční úřad vydá rodný list po dodatečném záznamu do knihy narození. Matriční úřad má následně oznamovací povinnost podle zvláštních zákonů. V případě, kdy by byli všichni účastníci řízení cizinci, není nutné zvláštní uznávací řízení. Matriční úřad k rozhodnutí cizího státu pouze přihlédně.⁶⁹

---

⁶⁹ Záznam z pracovních porad krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy. *Uznávání cizozemských rozsudků o osvojení*. [online]. 2014 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zaznam-z-porady-priloha-1-pdf.aspx

U dítěte, které je osvojeno na území cizího státu musí osvojitelé zažádat o zápis jeho narození do zvláštní matriky. Na základě zápisu osvojení do knihy narození je vydán dítěti český rodný list. Matriční knihy narození, kam se zapisují osvojení, ke kterým došlo v cizině, jsou vedeny Úřadem městské části Brno-střed neboli zvláštní matrikou. K zápisu narození do zvláštní matriky je připojeno i osvědčení o českém státním občanství dítěte.

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů považuje změnu rodného čísla v rámci osvojení za povinnost, která je uvedena v ustanovení § 17 odst. 2. písm. c).⁷⁰ Zákon o evidenci obyvatel a rodných číslech v souvislosti se změnou rodného čísla nerozlišuje osvojení na území České republiky a osvojení občana České republiky v cizině.⁷¹

---

⁷⁰ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech

⁷¹ Informace MVČR: Informace č.2/2013. *Krajský úřad Karlovarský kraj: Správní agendy: Matriky* [online]. 16.4.2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/spravni_agendy/Documents/Informace_c_4_2011.pdf

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na právní úpravu podle nového občanského zákoníku, kdy se do české právní úpravy vrací institut osvojení zletilého. V úvodu své práce jsem vysvětlila pojem osvojení, základní pojmy, druhy a typy. Popsala jsem zde vnitrostátní a mezinárodní úpravu týkající se osvojení. Navrácení rodinného práva do občanského zákoníku považuji za vhodné a přínosné. Došlo tak k ucelenější a rozsáhlejší úpravě osvojení a také k jejímu zpřesnění. Vzhledem k dlouhé historii institutu osvojení, který existoval již ve starověkém Římě jsem do úvodní kapitoly nazvané „osvojení“ zařadila i historický vývoj.

V druhé části své práce se věnuji zápisu osvojení do matriční knihy. Objasnila jsem význam matriční knihy a historii. Následně jsem se věnovala svazkům matričních knih, které jsou součástí matriční knihy a uvedla údaje, které obsahuje každá matriční kniha. V další části této kapitoly jsem popsala zápis do matriční knihy a průběh zápisu osvojení do svazku matriční knihy narození. Zmínila jsem postup matričního úřadu poté, co splní svojí oznamovací povinnost vůči ministerstvu vnitra a zaměřila se na zápisy osvojení podle druhů osvojení. V závěru této kapitoly jsem uvedla možnosti nahlížení do matriční knihy. Při zápisu osvojení zletilého, který není obdobou osvojení nezletilého, zmiňuji komplikaci zápisu osvojení, kdy není možné zapsat změnu o rodičích.

Ve třetí části své práce jsem se věnovala průběhu osvojení, k němuž došlo v cizině. Zmínila jsem se nejdříve o významu mezinárodního osvojení a jeho právní úpravě a především o Úřadu pro mezinárodní ochranu dětí. Popsala jsem Úřad pro mezinárodní ochranu dětí a jeho pravomoci týkající se osvojení z ciziny a do ciziny. Poté jsem se zaměřila na průběh osvojení, ke kterému došlo v cizině a následkům, které vznikají poté, co Úřad vydá svůj souhlas s osvojením.

Poslední část bakalářské práce je věnována vlivu osvojení na státní občanství. V rámci české právní úpravy může osvojované dítě získat české státní občanství. Odkazem na zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky jsem vysvětlila možnosti nabývání českého občanství v rámci osvojení na území českého státu tak i uznání cizozemského rozhodnutí o osvojení. Závěr je

věnován rodným číslem, neboť na základě osvojení dochází ke změně rodného čísla osvojovaného dítěte.

RESUMÉ

Diese Bachelorarbeit beschäftigt sich mit der Annahme als Kind. Die Annahme ist am häufigsten die gebrauchte Form der Ersatzfamilienspflege. Die Annahme stellt eine Änderung des Status vor. Die Annahme ersetzt die biologische Elternschaft.

Das neue Bürgerliche Gesetzbuch regelt das Institut der Annahme, das Familienrecht findet man in seinem zweiten Teil. In der Tschechischen Republik kann man sich ein minderjähriges Kind oder auch eine volljährige Person aneignen. Nur das Ehepaar können das Kind gemeinsam adoptieren.

Das erste Kapitel dieser Bachelorarbeit enthält die Abgrenzung der Grundbegriffe und die Rechtsvorschriften, die sich mit der Annahme als Kind in Verbindung stehen. Die wichtigste Sache im Rahmen der Annahme steht immer das beste Interesse des Kindes. Das Kapitel beschreibt die Entstehung der Annahme und die Annahmearten. Nur eine Gerichtsentscheidung gründet die Annahme als Kind.

Das zweite Kapitel enthält die Martikulierung und die Weisen der Eintragung. Die Martikulierung hat eine Evidenzbedeutung. Die Immatrikulation durchführt der Standesbeamte auf dem Grund einer Gerichtsentscheidung. Es trägt sich die Nachnameänderung oder die Elternangabenänderung ein. Das Kind bekommt eine neue Geburtsurkunde und eine neue Geburtsnummer.

Das dritte Kapitel enthält den Verlauf der Annahme im Ausland. Beschreibt die internationale Annahme als Kind. Und das letzte Kapitel beschäftigt sich mit dem Einfluss der Annahme auf die Staatsbürgerschaft.

SEZNAM ZKRATEK

ABGB – Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný zákoník občanský 1811)

EÚOsvojDt – Evropská úmluva o osvojení dítěte

LZPS – Listina základních práv a svobod

OSN – Organizace spojených národů

ÚPrDt – Úmluva o právech dítěte

PRAMENY A ZDROJE

Monografie a komentáře:

- HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení: č.301/2000 Sb. s poznámkami a souvisejícími předpisy*. Praha: IFEC, 2002, 693 s. ISBN 80-86412-19-9.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, 1349 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998, 398 s. Beckova edice Komentované zákony. ISBN 80-717-9198-9.
- NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář*. 3., aktual. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007, 471 s. ISBN 978-808-6131-726.
- NOVOTNÁ, Věra a Lenka PRŮŠOVÁ. *K vybraným otázkám osvojení dětí*. Praha: Linde, 2004, 159 s. ISBN 80-861-3156-4.
- NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-802-4751-672.
- PAVELKOVÁ, Bronislava. *Zákon o rodině: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2011, 640 s. Beckova edícia komentované zákony. ISBN 978-80-7400-359-2.
- RADVANOVÁ, Senta a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: Instituty rodinného práva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 1999. 227 s. ISBN 80-7179-182-2.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 792 s. ISBN 978-80-7400-423-0.
- ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK a Josef FIALA. *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 731 s. Komentáře. ISBN 978-807-4783-692.
- ŠVESTKA, Jiří. *Osvojení v Československém právním řádu*. Vyd. 1. Praha: Acta universitatis Carolinae, 1973, 108 s.

Učebnice:

- HRUŠÁKOVÁ, Milana a Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 398 s. ISBN 80-723-9192-5.
- PLECITÝ, Vladimír. *Základy rodinného práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 140 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-807-3801-397.
- RADVANOVÁ, Senta a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999, 227 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-7179-182-2.

Odborné články:

- BAYEROVÁ, Monika. Osvojení v mezinárodních dokumentech. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: Beck. 1999. roč. 7, č. 7, s. 394-398. ISSN 1210-6410
- WESTPHALOVÁ, Lenka. Osvojení v mezinárodním kontextu. *Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví*. Praha: Linde: 2006, roč. 8, č.4, s. 4-9. ISSN 1212-866X

Právní předpisy a úmluvy:

- Zákon č. 43/2000 Sb., Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, ve znění pozdějších zákonů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
- Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 132/2000 Sb., Evropská úmluva o osvojení dětí ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech
- Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů

Jiné zdroje:

- Důvodová zpráva k NOZ
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- Záznam z pracovních porad krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

Internetové zdroje:

- www.adopce.cz
- www.justice.cz
- www.kr-karlovarský.cz
- www.mpsv.cz
- www.mvcr.cz
- www.obcanskyzakonik.justice.cz
- www.unicef.cz
- www.umpod.cz
- www.wikipedia.cz